

**BULHARSKÝ JAZYK A LITERATURA UČIVO PRO IV. TŘÍDU
(VŠEOBECNÉ VZDĚLÁVÁNÍ)**

KRÁTKÁ PREZENTACE UČIVA

Předmět *Bulharský jazyk a literatura* ve IV. Ročníku má komplexní charakter, který je vyjádřen ve studiu jednoty a skrz interdisciplinární spojení mezi bulharským jazykem a literaturou. Ve 4. třídě končí fáze empirického studia lingvistických norem položit základy systematického studia jazyka a literatury na stupni středoškolského vzdělávání. V důsledku školení na konci Očekává se, že student čtvrtého ročníku bude mít jazykové a literární kompetence, které jsou základem funkční gramotnosti a jsou nezbytné pro další vzdělávání a celoživotní učení.

Učební plán pro IV. Stupeň realizuje hlavní cíle vzdělávání v bulharském jazyce a literatuře, které souvisejí s:

- Zlepšení dovedností studentů mluvit a psát literárně, číst a poslouchat s porozuměním, efektivně komunikovat;
- prohloubení znalostí o struktuře jazyka a jazykových a řečových jednotkách u některých pravopisných, interpunkčních a gramatických normy;
- Zlepšení dovedností při čtení, vnímání a interpretaci krátkého a přístupného obsahu práce z bulharské a světové klasiky v literatuře a folkloru pro děti;
- obohacení znalostí, dovedností a postojů souvisejících s morálními a estetickými hodnotami;
- zdokonalení komunikačních řečových dovedností pro tvorbu vlastního textu;
- rozvoj osobních vlastností, kognitivních zájmů a tvůrčích schopností žáků čtvrtých tříd .

Učební plán definovaný osnovami pro IV. Ročník zahrnuje znalosti různých částí jazyka - fonetiky, morfologie, syntax, lexikologie a lexikografie, s důrazem na zvuky (tvrdé a měkké souhláskové zvuky a jejich fonetické změny v tok řeči, zvláštnosti hláskování a pravopisu samohlásek a souhlásek v různých fonetických polohách), části řeči

---

Stránka 2

(číselný název, určitý člen, stupňování přídavného jména, časování slovesa - současnost, minulost a budoucnost), druhy vět podle skladby (jednoduchá i složitá), části jednoduché věty (předložka, přísudek), úprava. Znalost literatury odkazuje na: jisté žánrové projevy dětské literatury a folkloru (legenda), některé figury řeči (personifikace), druhy textu (dialog, monolog), autor literárního díla. Zlepšení čtenářské, literární a lingvistické kultury a také dovedností pro učení se.

Základním rysem učiva je strukturovaný kontext, který implikuje metodologickou volnost při výběru metod a znamená dosáhnout očekávaných výsledků. Jsou definovány tematické kruhy (Bulharsko, bulharský lid a bulharský jazyk, přátelství, znalosti, kulturní rozmanitost a morální ctnosti), které vedou výběr děl k dosažení cíle literární výchovy . Formování znalostí, dovedností a postojů probíhá na empiricko-popisné úrovni s podporou

smyslové zkušenosti a s prioritou prakticky významných znalostí.

Realizace učebních osnov v bulharském jazyce a literatuře pro IV. Ročník v týdenním rozvrhu se provádí následovně:

- > jazykové školení - 3,5 hodiny, z toho 1,5 hodiny na vytváření textů;
- > literární školení - 3,5 hodiny, z toho 0,5 za mimoškolní čtení.

Implementace programu v konkrétním vzdělávacím prostředí předpokládá hledání flexibilních funkčních řešení pro výuku, učení, hodnocení přizpůsobené vzdělávacím potřebám studentů.

Stránka 3

OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY UČENÍ NA KONCI TŘÍDY

Oblasti kompetence

Znalosti, dovednosti a postoje

Jazykové kompetence

- Rozumí vztahu mezi literární výslovností a hláskováním hlásek.
- Zná vztahy mezi zvuky jako stavební kameny slova.
- Tvoří složitá slova.
- Rozpoznává číselné názvy jako části řeči - čítné a řadové.
- Definuje čas slovesa (současnost, budoucnost, minulost).
- Používá správně části řeči.
- Odkazuje na slovníček pojmů pro význam slova.
- Rozpoznává slova s opačnými významy (antonyma) v řeči.
- Rozpozná základ a predikát jako součásti věty.
- Rozlišuje jednoduché věty ve složení komplexu podle počtu výpovědí.
- Rozlišuje spojovací a neunijní spojení jednoduchých vět na složitě.
- Rozumí vztahu mezi tématem a názvem textu.
- Převypráví ústně obsah zahraničního beletrie / literatury faktu text.
- Skládá text: jako odpověď na otázku o obsahu studovaného literárního nebo folklorního díla práce; analogicky, malováním umělcem.
- Upravuje text vlastní i ostatních.
- Extrahuje informace o jazykových a literárních faktech z různých textů.

Komunikativní řeč odborná způsobilost

Stránka 4

Oblasti kompetence

Znalosti, dovednosti a postoje

Literární

odborná způsobilost

- Hledá dialog a monolog v uměleckém textu.
- Zná legendu jako folklorní a literární žánr.
- Objevuje vztah mezi epizodami ve vývoji akce ve studované práci.
- Propojuje jednání postav s motivy jejich chování.
- Detekuje zprávu textu.
- Argumentuje svou odpovědí na otázku související s obsahem uměleckého a neuměleckého textu.
- Vyhledá personifikaci v uměleckém textu.
- Zná obsah významných děl klasiky a současné literatury pro děti a folklor zařazený do osnov.
- Buduje představu autora prostřednictvím jeho významných děl.
- Vyjadřuje emocionální a hodnotící přístup k postavám, epizodám, obrázkům.
- Ve studovaných literárních dílech nachází známky kulturní rozmanitosti.
- Skládá písemný text s pomocí verbální nebo vizuální podpory v souvislosti se studovanou literaturou nebo folklorní dílo.

Sociokulturní

odborná způsobilost

VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Témata
*Výslovnost a pravopis
zvuky a slova v bulharštině
Jazyk*

Kompetence jako očekávané výsledky učení

- Rozlišuje tvrdé a měkké souhláskové zvuky. • 1
- Zná způsoby označení měkkých souhláskových zvuků. :
- Vyslovuje literární měkké souhlásky. • 1
- Vyslovuje slova bez důrazu. :

Stránka 5

Tvoření slov

Slova s opakem význam

- Píše slova samostatně bez jejich akcentů (krátké tvary zájmen, částice, předložky, spojky).
- Zná složitá slova tvořená dvěma kořeny.
- Tvoří složitá slova různými způsoby.
- V řeči správně používá složitá slova. • si
- Správně píše složitá slova.
- Zná antonyma jako slova s opačnými významy.
- Určuje význam antonym v lingvistickém kontextu.
- Rozpozná antonymní vztahy mezi slovy.
- Rozlišuje synonyma od antonym. • a
- Ve své řeči používá vhodná antonyma.
- Odkazuje na slovníkový význam slov ve vysvětlujícím slovníku (včetně elektronický).
- Rozpozná základ jako hlavní část věty.
- Rozpozná, co je řečeno, jako základ věty.
- Zná jednoduchou větu jako druh věty podle složení. • p
- Rozliší se jednoduše od složitě věty. • p

Věty podle složení

- Orientuje se na jednoduchou větu ve složení komplexu v počtu výpovědí.
- Převádí jednoduché věty na složité a naopak.
- Odděluje jednoduché věty čárkou ve složení složité věty.
- Používá různé varianty slovosledu v závislosti na účelu řeči.

• je
• si

Části řeči

- Rozpozná plný a krátký člen podstatného jména od r. M., Singulární až po zkontrolujte pomocí osobního zájmena *he*.

•

Stránka 6

- Správně rozlišuje slovesa v první, druhé a třetí osobě, pouze a množný.
- Rozlišuje mezi výslovností a pravopisem koncovek **-a, -am, -я, -ям** na slovesa pro přítomný čas.
- Určuje přítomný, budoucí a minulý čas slovesa.
- Používá správně tvary sloves končících **на -а, -я** nebo **-м** v první osobě jednotné číslo.
- Najde příklady použití různých časů sloves - přítomnost, minulost, budoucnost.
- Správně používá přítomný, budoucí a minulý čas slovesa.
- Zná číselné jméno jako součást řeči.
- Rozpoznává typy numerických jmen - číselné a pořadové.
- Napište správně číselné názvy.
- Používá správně části řeči.
- Pronese řeč na dané téma, orientuje se v komunikativní řeči situace.
- Provede ústní převyprávění textu, sděluje ho krátce a důsledně jeho obsah.
- Vypráví ústně podle obrazu umělce.
- Odpovídá na písemnou otázku na umělecký nebo neumělecký text citovat argumenty z textu.
- Skládá text analogicky a slovně (dvě slova).
- Graficky rozpoznává přímou z nepřímé řeči.

• č

• č

• č

• si

• e

• ú

Text a komunikace

Stránka 7

- Převádí přímou na nepřímou řeč.
- Aplikuje různé způsoby opravy (úpravy) textu - nahrazováním, přidat, zkrátit, změnit uspořádání.
- Používá správně písmena a čísla při psaní krátkých e-mailů a písmena.

Literární výchova

Literární a folklorní texty

- Rozpoznává dialog a monolog v uměleckém textu. • d
- Objevuje souvislosti mezi motivy a činy postav. • n
- Uznává legendu jako žánr. • le
- Objevuje vztah mezi epizodami ve vývoji akce ve zkoumaném
práce.
- Rozlišuje autora literárního díla od jeho charakteru.
- Zná obsah významných děl klasické i moderní
literatura pro děti a folklor věnovaná Bulharsku, bulharskému lidu a
bulharský jazyk, přátelství, znalosti. • au
• Porovnává události a postavy v literárních a / nebo folklorních dílech. • p
- Personifikaci nachází v uměleckém textu.
- Zná díla z dětské literatury související s kulturní rozmanitostí
a mravní přednosti bulharského lidu.
- Recitoval básně bulharských autorů (například „Miluji tě, vlast“ od
Elisaveta Bagryan, „Můj učitel“ od Ledy Milevy, „Moje matka“ od Ivana Vazova).
- Sám na sobě objevuje hlavní rysy své národní identity
číst umělecká díla.

Vlastnosti umělecké dílo

Kulturní povědomí

Stránka 8

- Vyjadřuje preference autorů a titulů literárních a folklorních
díla různých kultur.

DOPORUČENÉ PERCENTAČNÍ ROZDĚLENÍ POVINNÝCH LEKCÍ NA ROK

Roční počet hodin studia předmětu ve IV ročníku - 238 hodin.

Doporučené rozložení hodin:

Pro nové znalosti	45%
Konsolidovat nové znalosti a shrnout	45%
Mimoškolní čtení	7%
Pro diagnostiku vstupní a výstupní úrovně	3%

ZVLÁŠTNÍ METODY A FORMY PRO HODNOCENÍ ÚSPĚCHŮ STUDENTŮ

Ve IV ročníku se hodnocení provádí průběžně a na konci školního roku. Na začátku školního roku je organizován test pro kterým se stanoví vstupní úroveň jazykových a literárních kompetencí, a na konci školního roku se provádí externí hodnocení stanovení výsledků učení.

Monitorování pokroku každého studenta je založeno na písemných a ústních zkouškách, které jsou aplikovány v souladu s koncept formativního hodnocení. Výsledkem průběžných testů znalostí a dovedností studentů jsou známky s kvantitativní a kvalitativní ukazatel.

ČINNOSTI PRO ZÍSKÁNÍ KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ A TAKÉ JEDNOTLIVÉ VZTAHY

Výuka bulharského jazyka a literatury ve IV. Ročníku přispívá k formování moderních klíčových kompetencí prostřednictvím komplexu činností.

Klíčové kompetence

Kompetence v oblasti

bulharský jazyk

Ukázkové činnosti a mezioborové vazby

- ✓ skládání jednoduchých a složitých vět podle schémat;
- ✓ rozlišení komplexu od jednoduché věty uvedením sloves v nich;
- ✓ účast na didaktických hrách k objevení měkkosti souhlásek s písmeny **yu** , **ji** za souhláskou zvuk a s písmenem **ь** v kombinaci s **o** ;
- ✓ použití způsobů, jak zkontrolovat pravopis slov pomocí *-p, -pъ; -ъл, -лъ; -stn, -zdn, -stv.*
- ✓ hledání číselných názvů v textech různých typů a žánrů;
- ✓ vyhledejte slova ve vysvětlujícím slovníku, a to i v elektronické podobě;
- ✓ srovnání slov a výrazů s opačným významem;
- ✓ spojování jednoduchých vět ve složení složitého nespojení nebo prostřednictvím spojení odbořů *a* , *to* a další.
- ✓ cvičení pro sdílení časů sloves (přítomných, minulých a budoucnost);
- ✓ používání jazykových a mimojazykových prostředků v komunikační situaci;
- ✓ pokládání otázek o obsahu studované literární nebo folklorní tvorby;
- ✓ recitování básně podle vašeho výběru;
- ✓ komentování otázek souvisejících s obsahem literárního textu.

Komunikační dovednosti v cizích jazycích

Matematická kompetence a

klíčové kompetence v

přírodní vědy a

technologie

Digitální kompetence

Učební dovednosti

- ✓ srovnání bulharských a cizích slov a výrazů;
- ✓ uplatňování znalostí částí řeči v bulharštině ve výuce cizích jazyků;
- ✓ rozlišování podstatných jmen v jednotném a množném čísle a sloves;
- ✓ porovnání číselného číselného a číselného pořadového jména;
- ✓ extrakce informací z jazykových a mimojazykových textů z dětských encyklopedií, z učebnic a další.
- ✓ použití vysvětlujícího elektronického slovníku;
- ✓ využití elektronických komunikačních prostředků při tvorbě SMS, pozdravů karty, dopisy;
- ✓ účast v týmové práci na přípravě prezentací souvisejících se studovanými pracemi;
- ✓ aplikace pravidel pro zdvořilost řeči v internetové komunikaci.
- ✓ označení variant názvu textu podle tématu;
- ✓ použití různých strategií k získání informací z uměleckých a populárně naučný text;

- ✓ převyprávění legendy;
- ✓ uvedení příkladů personifikace v uměleckém textu;
- ✓ porovnávání uměleckého a neuměleckého textu, dialogu a monologu;
- ✓ srovnání dvou nebo více literárních a / nebo folklorních děl;
- ✓ písemné zodpovězení otázky;
- ✓ vyjadřování emocionálního a hodnotícího postoje k postavám v literatuře a folkloru práce;
- ✓ čtení ukázek z literárních a folklorních děl;
- ✓ hledání motivů pro chování postav v literárním a folklorním díle;

Stránka 11

*Sociální a občanské
odborná způsobilost*

Iniciativa a podnikání

*Kulturní kompetence a dovednosti
pro vyjádření prostřednictvím kreativity*

*Udržitelné dovednosti
a zdravým způsobem
život a sport*

- ✓ odhalení posloupnosti a spojení epizod ve studovaném nebo čteném nezávislé literární nebo folklorní dílo.
- ✓ účast na komunikaci s různými komunikačními rolemi;
- ✓ účast na diskusích o textech - převyprávění, skladby;
- ✓ motivované prohlášení pro text cizího studenta.
- ✓ účast na mimoškolní práci na projektech;
- ✓ nezávislý výběr literárních děl od autora;
- ✓ vyjadřování preferencí autorů a názvů literárních děl;
- ✓ nabízet nápady pro prezentaci knihy.
- ✓ příprava a návrh výstav, školních novin;
- ✓ jevištní prezentace studovaných prací;
- ✓ prezentace osobní kreativity.
- ✓ skládání textů na environmentální témata na základě navrhované slovní podpory nebo obrázku;
- ✓ tvorba krátkých textů týkajících se zdravého životního stylu.

Poznámka: Uvedené činnosti jsou příkladné a nevyčerpávají možnosti budování interdisciplinárních spojení.